
Fakulteten för humaniora och samhällsvetenskap

Studieplan för utbildning på forskarnivå i kulturgeografi

(inkluderande inriktning geografididaktik och regionalt samhällsbyggande)

Doctoral studies in Human Geography

(Including specialization of Geography Education and specialization for studies on Region Building)

Beslut om inrättande

Studieplanen är fastställd av fakultetsnämnden vid Fakulteten för samhälls- och livsvetenskaper 2008-03-26 att gälla från och med 2008-03-26.

Reviderad 2011-10-24 (DEK3 74/2011), att gälla från och med beslutsdatum. Revideringen gäller anpassning till ändring i Högskoleförordningen 2011-01-01.

2012-11-14 (FAK3 2012/262), att gälla från beslutsdatum. Revideringen gäller ett tillägg om hänvisning till allmän studieplan dels för kulturgeografi inom ramen för regionalt samhällsbyggande och dels för kulturgeografi med inriktning geografididaktik.

2017-02-09, att gälla från beslutsdatum. Denna revidering gäller samordning av allmänna studieplanen i kulturgeografi samt studieplanen med inriktning geografididaktik samt studieplanen för forskarskolan i regionalt samhällsbyggande.

Allmänna bestämmelser för utbildning på forskarnivå finns i Högskolelagen och Högskoleförordningen. Utbildning på forskarnivå vid Karlstads universitet ges i den omfattning som tillgängliga resurser medger.

1. Allmänt

Kulturgeografin vid Karlstads universitet har en tradition som betonar forskning inriktad mot frågor kring lokal och regional utveckling. Något senare i tid har forskning om turism, friluftsliv, naturresurser och kulturlandskapets omvandling, forskning kring geografididaktik samt forskning inom Geomedia utvecklats som betydelsefulla områden.

Samverkan förekommer med andra lärosäten i landet, bland annat vad gäller genomförande av nationella forskarkurser.

I enlighet med Karlstads universitets policydokument ska jämställdhetsperspektiv, genusperspektiv, mångfaldsperspektiv samt etikfrågor beaktas i forskarutbildningen. Forskarstuderande skall även få insikter om mångvetenskapliga arbetssätt och erfarenheter av möten över traditionella ämnesgränser.

Ämnet kulturgeografi kan även studeras inom ramen för regionalt samhällsbyggande samt med inriktning geografididaktik. Tillägg för dessa specialiseringar framgår nedan i texten.

Kulturgeografer med forskarutbildning finns såväl inom privat som inom offentlig verksamhet och har särskilt goda förutsättningar att använda sina kunskaper och färdigheter i planerings- och utredningsverksamhet inom kommuner, regionala organ, nationella och internationella myndigheter och organisationer.

2. Utbildningens mål

2.1 Allmänna mål

Allmänna mål för utbildning på forskarnivå beträffande kunskap och förståelse, färdighet och förmåga, samt värderingsförmåga och förhållningssätt, anges i Examensordningen (Högskoleförordningen, bilaga 2, SFS 2006:1053):

Kunskap och förståelse

För licentiatexamen skall doktoranden

- *visa kunskap och förståelse inom forskningsområdet, inbegripet aktuell specialistkunskap inom en avgränsad del av detta samt fördjupad kunskap i vetenskaplig metodik i allmänhet och det specifika forskningsområdets metoder i synnerhet.*

För doktorsexamen skall doktoranden

- *visa brett kunnande inom och en systematisk förståelse av forskningsområdet samt djup och aktuell specialistkunskap inom en avgränsad del av forskningsområdet, och*
- *visa förtrogenhet med vetenskaplig metodik i allmänhet och med det specifika forskningsområdets metoder i synnerhet.*

Färdighet och förmåga

För licentiatexamen skall doktoranden

- visa förmåga att kritiskt, självständigt och kreativt och med vetenskaplig noggrannhet identifiera och formulera frågeställningar, att planera och med adekvata metoder genomföra ett begränsat forskningsarbete och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar och därigenom bidra till kunskapsutvecklingen samt att utvärdera detta arbete,
- visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt klart presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt, och
- visa sådan färdighet som fordras för att självständigt delta i forskning och utvecklingsarbete och för att självständigt arbeta i annan kvalificerad verksamhet.

För doktorsexamen skall doktoranden

- visa förmåga till vetenskaplig analys och syntes samt till självständig kritisk granskning och bedömning av nya och komplexa företeelser, frågeställningar och situationer,
- visa förmåga att kritiskt, självständigt, kreativt och med vetenskaplig noggrannhet identifiera och formulera frågeställningar samt att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar och att granska och värdera sådant arbete,
- med en avhandling visa sin förmåga att genom egen forskning väsentligt bidra till kunskapsutvecklingen,
- visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt,
- visa förmåga att identifiera behov av ytterligare kunskap, och
- visa förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.

Värderingsförmåga och förhållningsätt

För licentiatexamen skall doktoranden

- visa förmåga att göra forskningsetiska bedömningar i sin egen forskning,
- visa insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används, och
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att ta ansvar för sin kunskapsutveckling.

För doktorsexamen skall doktoranden

- visa intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar, och
- visa fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.

Vetenskaplig uppsats/ Vetenskaplig avhandling(doktorsavhandling)

För licentiatexamen skall doktoranden ha fått en vetenskaplig uppsats om minst 60 högskolepoäng godkänd.

För doktorsexamen skall doktoranden ha fått en vetenskaplig avhandling (doktorsavhandling) om minst 120 högskolepoäng godkänd.

(Högskoleförordningen, examensordningen)

2.2 Ämnesspecifika mål

Ämnesspecifika mål för utbildning på forskarnivå i ämnet kulturgeografi vid Karlstads universitet utgörs av följande.

Forskarutbildning i kulturgeografi vid Karlstads universitet har till mål att doktoranden skall visa

- förmåga att självständigt och kritiskt kunna utnyttja teoretiska insikter och metodiska färdigheter i såväl egen forskning, i första hand dokumenterad i en licentiatuppsats eller doktorsavhandling, som i ställningstaganden till kulturgeografiska problem överhuvudtaget.
- förmåga att kritiskt förhålla sig till internationella ämnesspecifika förhållanden genom att skaffa sig erfarenheter från internationella konferenser, deltagande i utlandsexkursioner eller genom att vistas en längre tid vid utländskt lärosäte.

Inom området *Kulturgeografi med inriktning geografididaktik* bedrivs ämnesdidaktisk forskning kring undervisning och lärande i geografi bl.a. med fokus på praxisnära studier av lärares arbete, ämnesdidaktisk begreppsutveckling samt lärares skolutvecklingsarbete. Forskarutbildningen inom detta tema drivs i samarbete med Centrum för samhällsvetenskapernas didaktik (CSD) vid KAU.

För denna inriktning gäller förutom ovanstående även följande punkt. Vid forskarutbildning i geografididaktik finns målet att doktoranden ska kunna förhålla sig till och utveckla kunskap om undervisning och lärande i ett geografididaktiskt sammanhang.

För inriktningen *Kulturgeografi i regionalt samhällsbyggande* gäller utöver kulturgeografins punkter i studieplanen även följande:

- Inom ramen för kulturgeografi i regionalt samhällsbyggande finns målet att doktoranden ska kunna förhålla sig till och utveckla kunskap om regionalt samhällsbyggande i ett mångvetenskapligt sammanhang.

Forskarutbildningen i kulturgeografi har som mål att doktoranden skall bli en kritisk och självständig forskare med förmåga att planlägga, genomföra och redovisa ett vetenskapligt arbete. Utbildningen skall förbereda doktoranden för såväl en forskarkarriär som annat lämpligt arbete för forskarutbildade både inom och utanför akademien.

3. Behörighet

För att bli antagen till utbildning på forskarnivå krävs det att den sökande har grundläggande behörighet och den särskilda behörighet som högskolan kan ha föreskrivit, och bedöms ha sådan förmåga i övrigt som behövs för att tillgodogöra sig utbildningen (Högskoleförordningen, 7 kap, § 35).

3.1 Grundläggande behörighet

Grundläggande behörighet har den som har avlagt en examen på avancerad nivå, fullgjort kursfordringar om minst 240 högskolepoäng, varav minst 60 högskolepoäng på avancerad nivå, eller som på annat sätt inom eller utom landet har förvärvat i huvudsak motsvarande kunskaper. Högskolan får för en enskild sökande medge undantag från kravet på grundläggande behörighet om det finns särskilda skäl. (Högskoleförordningen, 7 kap, § 39).

3.2 Särskild behörighet

Särskild behörighet att antas till forskarutbildningen i kulturgeografi samt forskarskolan i regionalt samhällsbyggande har den som avklarat kurser om minst 90 högskolepoäng i kulturgeografi.

Särskild behörighet att antas till forskarutbildning i kulturgeografi med geografididaktisk inriktning har den som har en lärarexamen och godkänts för minst 90 högskolepoäng i geografi, inklusive ett självständigt examensarbete.

Behörig till forskarutbildning i kulturgeografi är även den som på annat sätt inom eller utom landet förvärvat i huvudsak motsvarande kunskaper.

4. Antagning

Ansökan om antagning till utbildning på forskarnivå sker i den ordning som fastställts av universitetsstyrelsen vid Karlstads universitet.

5. Urval

Urval bland behöriga sökande till utbildningen på forskarnivå görs med hänsyn till den bedömda förmågan att framgångsrikt bedriva sådan utbildning. Urvalet baseras bl.a. på den sökandes forskningsinriktning och dess relevans för ämnets forskningsprogram samt tillgänglig handledarkapacitet och sökandes avsikt att närvara och delta i ämnets forskningsmiljö.

6. Utbildningens innehåll och uppläggning

Utbildningen på forskarnivå kan genomföras med sikte på doktorsexamen respektive licentiatexamen. Doktorsexamen innebär en utbildningstid på fyra år, motsvarande 240 högskolepoäng (hp), och licentiatexamen innebär en utbildningstid på två år, motsvarande 120 hp.

Utbildningen innehåller dels en kursdel och dels ett självständigt arbete (vetenskaplig avhandling respektive uppsats). För doktorsexamen omfattar kursdelen 75 hp och för licentiatexamen omfattar kursdelen 37,5 hp.

Forskarutbildningen avslutas med licentiatexamen eller doktorsexamen. Vid antagning till doktorsexamen kan det vara möjligt att avlägga en licentiatexamen.

Sökande som antas till forskarutbildningen förutsätts, om ej särskilda skäl föreligger, genom närvaro delta i ämnets verksamhet och forskningsmiljö. Utöver vad som nedan presenteras som viktiga inslag i forskarutbildningen betonas det viktiga i att delta i ämnets pågående samtal och diskussioner kring ämnets innehåll och utveckling, informellt eller vid organiserade seminarier – se ”Precisering av studieordning för forskarutbildning i kulturgeografi”.

6.1 Kurser

Vid ämnet finns en ”Precisering av studieordning för forskarutbildning i kulturgeografi” som bland annat innehåller rekommendationer för val av kurser under olika tidsperioder. Ett utbud av nationella ämneskurser finns också som valbara kurser. Obligatoriska kurser i forskarutbildning i kulturgeografi är en introduktionskurs omfattande 7,5 hp och en utlandsexkursion omfattande 7,5 hp. Ersättningskurs på 7,5 hp finns för utlandsexkursionen om det finns skäl som gör att denna ej kan genomföras. Det finns också universitetsgemensamma kurser som doktoranden har möjlighet att välja som del i forskarutbildningen i kulturgeografi, t.ex. Vetenskapernas filosofi och historia, 7,5 hp och Att kommunicera vetenskap 4,5 hp. Relevanta valfria kurser väljs i samråd med handledare.

Obligatoriska kurser för kulturgeografi med inriktning geografididaktisk (gäller både licentiatexamen och doktorsexamen)

- Introduktionskurs; Geografi som vetenskap, 7,5 hp (variant på ämnesspecifik introduktionskurs ovan)
- Introduktion till ämnesdidaktik, 7,5 hp
- Geografididaktik, 10 hp

Inom kulturgeografi i regionalt samhällsbyggande ingår förutom ovanstående obligatoriska kurser i kulturgeografi också en forskarskolegemensam obligatorisk kurs (gäller både licentiatexamen och doktorsexamen): Introduktionskurs med tematisk inriktning, 7,5 hp.

Doktorandseminarier genomförs kontinuerligt, där doktoranderna har möjligheter att presentera planeringen av avhandlingsarbetet, artiklar klara för insändning och planering av ”kappan”. Doktoranden skall göra presentationer och vara opponenter samt aktivt delta i diskussionerna vid seminarierna under forskarutbildningen.

6.2 Doktorsavhandling och licentiatuppsats

Doktoranden skall utarbeta en vetenskaplig avhandling för doktorsexamen och/eller en vetenskaplig uppsats för licentiatexamen. Avhandling och licentiatuppsats kan antingen vara ett vetenskapligt sammanhängande verk d.v.s. en monografi eller en sammanläggningsavhandling. Uppsatsen skall

försvaras vid ett licentiatseminarium. Avhandlingen skall försvaras vid en disputation. För mer information se gällande policydokument för Karlstads universitet: Regler för doktorsavhandling och disputation och Regler för licentiatuppsats.

I ”Precisering av studieordning för forskarutbildning i kulturgeografi” anges speciella krav som ställs på successiv avrapportering av det vetenskapliga arbetet (uppsats eller avhandling) i samband med doktorandseminarier (1:årsseminarium, halvtidseminarium och slutseminarium).

6.3Handledning

Den som antagits till utbildning på forskarnivå har rätt till handledning enligt gällande antagningsordning för forskarutbildning vid Karlstads universitet. Doktorander i kulturgeografi tilldelas en huvudhandledare och en eller flera biträdande handledare.

6.4 Individuell studieplan

Vid studiernas början skall doktoranden i samråd med sina handledare upprätta en individuell studieplan inom sex månader. Studieplanen skall innehålla en tidsmässigt realistisk planering för utbildningen på forskarnivå samt för handledning. Planen skall också innehålla en introduktion till forskningsområdet, problemformulering, forskningsarbetets syfte, metodiska och teoretiska utgångspunkter samt aktuella forskningsetiska överväganden.

Den individuella studieplanen skall kontinuerligt (minst en gång per år) följas upp med kommentarer och eventuella korrigeringar i skriftlig form.

6.5 Examination

Examination av kurser sker enligt gällande kursplaner. Vetenskaplig avhandling, respektive licentiatuppsats examineras enligt högskoleförordningen (Kap. 6, §§ 33-34), samt gällande policydokument vid Karlstads universitet.